

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezés; adakozás a József-nádor nemzeti képesarnokra; tengerhajózás; néhány őszinte szó a Pest. Zeit. szerkesztőségéhez; Pest, Zala és Nógrád megyék közgyűlései; vásári tudósítás; erdélyi ügyek; árvaügy; iparműkiállítási sorsjegyek kuzásának határideje; budapesti napló.)

Ausztria. (Császári rendelet kihirdetése Krakó bekebelezetése iránt.)

Amerika. (Mexicói hírek a Monterey mellett történt ütközetről; újabb készülétek.)

Portugália. (Végzemény a királynőt illető dictatori hatalomról; portói lázadás; elegy.)

Spanyolország. (Hírek miniszterváltozásról; nézetek a kormányzatról.)

Anglia. (Kabinet-tanács a portugáli ügyek felett; elegy.)

Olaszország.

Értesítő; dunavizállás.

Magyar- és Erdélyország.

Őcs. 's ap. kir. Főlsége Krasznaynszky András zsebfalvai plébánost sárosi főesperessé kinevezni legkegy. méltóztatott.

A kir. kamrai ungvári erdőmesteri állomás megürült.

József-nádor nemzeti képesarnoka részére közelebbi napokban érkezett Pestre a római colosseumot 's azt környező római vidéket ábrázoló, aranyozott rámba foglalt olajfestmény, melyet ő felsége Mária Ludovica cs. kir. főhercegnő, 's Párma, Piacenza és Guastalla uralkodó hercegnője Kerpel Leopold kismartoni születési hazánkba 's akadémiai műfésztész ur által az említett képesarnok számára készített, 's a nevezett művész által a nemzeti képesarnokot alakító egyesület helyettes elnökének kézbesített méltóztatott. — Midőn ő felségének nemzeti vállalatunk iránt e nagybecsű ajándékával bizonyított figyelméért az egyesület legmélyebb háláját nyilvánítani szerencsés az alulírt, egyszersmind örömmel mutatja be hazánkban említett fiatal s kitűnő tehetségekkel bíró művésznök, ki Olaszországban nyolcz évig mulatása alatt szerencsés volt Marko Károly híres művész-hazánkba tanítványai közé soroztatni, kinek a tájfestésben sajátos jeles modorát ernyedetlen szorgalma által sajátjává tevő, 's közelebbi szeptember hónapban Bécsben léte közben arra érdemesített, hogy hat rendbeli táj-festvényeit, melyeket a fels. szardíniai király, a fels. parmai hercegnő, a cs. kir. római és turini követek, Bethmann báró Frankfurtban, és Hirschel triszli banquier számára külön megrendeléseknél fogva készített, a cs. k. palota lovatgeremében közszemléletül kiállíthatta. Mind az említett colosseumot ábrázoló műve, mind pedig igen számos 's érdekes azon tanulmány-festvényei, melyeket magával Pestre hozván, mindenkinek teljes készséggel előmutat, a leghitelesebb tanujelei művészeté kitűnő fokának 's különösen finom esetének. Mátyás Gábor m. k. egyesületi titkok.

Tengerhajózás. E' nagyszerű 's hiedelmem szerint szép jövődjű tárgyánál akaratom ellenére is a görög allegoriának Sphinxé jut eszembe, mely feltartóztatván az utast rejtélyt monda neki, szétszagatással fenyegetvén azt, ha a' talányt megfejteni nem volna képes. Ezen allegoria — mond b. Eötvös — való még napjainkban is; mindenikünk elébe, midőn az életbe lépünk, rejtély állítatik fel, ki ezt — mely nem egyéb, mint hivatásunk megértése, feloldani nem tudja, elvesz; ki rá felelni tud, ki magával tisztába jött: hogy hadvezérnek, vagy tudósnak, vagy földművesnek született: annak jövője biztosítva van. Az emberek többnyire nem azon harcban vesznek el, melyet külvizonyaikkal, hanem abban, melyet önmagukkal küzdenek 's ki ezen túl van, habár lassu léptekkel, de mégis szüntelen haladni fog a' pályán, melyet választott.

Ugyanez alkalmazható nemzetekre is. Mely nemzet, mint az angol, megérté hivatását, mely szerint emelkedését a' kereskedés mezején érheti el, annak jövője biztosítva van; 's ha a' történetek évkönyveibe tekintünk, ezen alkalmazás kevés állomány irányában szenved hajótörést. Ha Róma nem tartá vala hivatásának a' tulterhelt 's tulcsigázott hódításokat 's millió népek leigázását, 's nem tartá vala egyik kötelességül istenei számát ezekre szaporítani, hanem a' helyett okos és bölcs törvényeket hozva maradt volna továbbra is az igazság apostola, hirdetője a' tudományoknak, jelképe a' férfias szilárdságnak: a' héthalmu város nagyszerű bámulatos művei ma nem hevernének romjaikban, 's nyelve nem lenne csak tisztos emléke a' régiségnek. Minden, mi hivatását téveszti, vagy azt felfogva bár, nem követi, martaléka előbbutóbb roskadásnak.

Kérdés: megértette é nemzetünk sorsa hivatását? I-gennel felelek, pedig a' hibázás minden félelme nélkül. Nemzetek élete hoszszú — tán örökös, abban századok csak mint pillanatok vehetők; a' hivatás is tehát minden nemzet irányában annyi, mennyi korszakát az idővel haladó civilizációnak megértte. Midőn honszerzés, lelmi biztos alap

megteremtése volt a' népek feladata: atyáink megérték azt 's teljesíték; később ellenség ellen kelle a' kenyértermő hantokat megvédeni, és ők megvédték; most? most a' civilizatio győztes szelleme az iparmozgalmakat 's tudományos műveltséget helyzé a' harci fegyverek helyére, igen természetes, hogy a' jöllét is csak e' téren foglalkozva teremthető meg. A' század jelszava: ipar, forgalom, érintkezés, surlódás, szóval kereskedés; ez lön tehát hivatása minden — saját enyészlet, vagy szolgaságát megérni nem akaró nemzetnek. 'S vajjon felfogta é, megértette é e' hivatást a' magyar?

Ha az újabb évtizedek történeteire, melyek a' közbejött reformokat képezik, figyelünk, azt, hogy e' hivatást nemzetünk meg nem értette, vagy hogy minden lehető utoni követésére hajlónak nem mutatkozott volna, csak az mondhatja, ki socialis mozgalminkról, egyesületink cselekvőségiről, készülő csatornánkról, vasutainkról 's tb. semmit sem tud. Törvénykönyveink 1825 óta majd kiválólag a' kereskedés élénkítésére 's könnyítésére czéloznak, a' keletkezett egyesületek — gyér kivétellel — sőt mondhatni talán majd kizárólag ide gravitálnak, 's hogy a' jótékony eredmények malasztiban mégis oly fősvényen részletünk, annak oka nem a' hivatás meg nem értésében, hanem inkább azon bizodalmatlan állapotban kereshető, melyben a' nemzet évek óta forog. Ha és míg alkotványos szabadságunk felett kell virasztanunk, majd vitáznunk, 's néha az elkésredésig csatáznunk, akkor és addig a' teljes foglalkodást 's békebizalmat igénylő kereskedés egész haszonnal nem igen kecsegtetheti szorgalmunkat. E' tekintetben pótlást találunk ugyan az e' czélra alakult egyesületekben, de mivel ezek is a' törvény és annak végrehajtó hatalmára tevék alapokat, csak pangólag haladhatnak; mert sérült levén a' gyök, nem zöldelhet tavaszi ifjúságában a' lomb.

Ilyen egyesület volt a' kereskedelmi társaság szívesen üdvözölve minden becsületes tiszta szándéku honpolgártól; ilyen a' tengerhajózó egyesület is, mely amannak szüleménye. Világosan mutatja fenebbi állításunk igazságát, miszerint e' nemzet megérté hivatását, 's csak szerencsés viszonyok hiányzanak, hogy teljes felvirágzásnak örvendhessen e' megfáradt haza, mely oly sokáig nyögött viharos idők sulya alatt. A' mai kor emberei megértvén hivatásuk betűiből azt is, mikép arra, hogy valaki — értve kivált országát — kereskedést jutalmazó sikerrel vezethessen, nem elég csak egy két szomszédal illetően érintkezésbe jóni, hanem minél többel 's minél távolabb; érintkezésbe jóni az egész világgal, hogy viszont az egész világ abba jöjön velünk. Ha mi azon nyers terményeinket, melyekre napi vagy fényüzési szükségünk van, nem közvetlen a' természetől, hanem harmadik vagy negyedik kézből veszünk, a' nyereség mindig kisebb, valamint a' vesztéség nagyobb: valamint ha saját nyers terményeinket, vagy feldolgozott iparcikkeinket mindig csak egy-két, de ugyanazon szomszédinknak adjuk el, ezek egyedárussága saját tetszésük szerint jutalmazza fáradságunkat, 's habár a' finomabb természetben, vagy gyártás és feldolgozásban nevezetesebb előlépéseket tennénk is, ezt nevezett szomszédinkon kívül ki sem tudja, mert ők többnyire sajátjokként árulják azokat, nekünk az iparvilág nagy piacán nem jut sátor, melynek homlokára nevünket függesztenék. És itt rejlik egyik oka, hogy jövődelmező országunk a' nem épen oly messze fekvő Frankonban is terra incognitának — vagy, mi roszzabb — civilizálatlannak tartatik. Mi hizlaltuk 's gazdagítottuk szomszédinkat több száz esztendő óta 's jutalmunk az, hogy firmánk, sőt nevünk sincsen, csak az övék, pedig mi önálló ország, független nemzet volnánk, melynek van alkotványa, törvényei, szabadsága, termékeny földje, kedvező éghajlata, egy pár csatornáji 's hajózható folyóji, maholnap vasutai, sőt van tengere is; csak -- csak neve és kereskedési élete nincs, még saját nyers terményeire is — mert gyár- és kézműi kereskedésről addig szó sem lehet, míg minden saját belszükségeinkre kívántató cikket hazánkban elő nem állíthatunk. A' belfogyasztási cikkeknek tehát kellő jóság és jutányosságban hazai gyár és kéz általi előteremtése legfőbb szükségü teendők. Most külkereskedésünk még jobbadán a' nyers terményfőlségre terjeszkedhetik valódiképen. Érzé e' sajtó hijányt közelebbi időkben a' büszke magyar is, 's azért egyesült, hogy egyesítésen érdekeket, mikből anyagi és szellemi haszon kimeríthetlen legyen; e' buzgalmában tekintett — egyéb teendőin kívül — a' tengerre is, és szemek kimondhatlan kéjjel merengvén a' végtelen vizuton, mely elvezet bennünket is a' nagy világba, hogy bevalljuk nevünket, hogy kihirdessük

életünket, 's hogy bebizonyítsuk, miként szép jogainkra 's e szerint nagyobb gazdagságra is érdemesek elkészültek vagyunk: és e' buzgalmában támadt fel az induló szózat: „tengerre magyar! A' feladat nagyobbszerű, semhogy egy két ember véges ereje azt sikerrel létesíthetné, 's azért többen álltak össze, kiknek eddigi életéről nem beszél ugyan virágos szobóséggel a' krónika, no de leendő idő, ha szép czélokot kellőleg létesítik és szilárd kitarással kezelik, midőn ezek életéről tul a' gerinczekre is igen sokat fognak tudni.

Voltak 's vannak kicsinyhitűek, kik a' m. keresk. társaság igazgatója megszöktében ez egyesületnek is megásott sírját nézték. Ők csalatkoztak, miként csalódik minden, ki bármilyen társulati czélt egyesek életéhez kötöttnek hisz; vannak hatalmas okok, melyek enyészte vagy támadása — hátráltató vagy emelő befolyással lehet nemzeti vállalatokra, de eldöntő hatással soha. Ezen baleset megingatá ugyan a' magyar hitelt, de meg nem dönté. Így — habár a' tengerhajózó egyesületnek ő egyik nevezetes tényezője volt, azért ezt nem enyészte el, hanem csak felrázta. Hiteles adat erre az egyesületnek f. nov. 10kén tartott közgyűlése, melyben Marczibányi Lajos elnöke alatt a' jelenvolt lelkes tagoknak előterjesztett: „miként az egyesületi érték, melynek kezelése a' magyar kereskedelmi társaságra van alapszabályilag bízva, veszélyen kívül áll és semmi csorbulást nem szenvedett. Előterjesztett: miként a' bizottság a' keresked. társaság volt igazgatóját, ki a' tengerhajózó társaság teendőinek alapszabályilag megbízott eszközlője volt, költségvetések, hajótervek 's építési ajánlkozások megszerzésre szólította fel, 's ennek következtében több költségvetést meg is bíralt, 's végre utasította is az érintett végrehajtót, hogy bocsátkozzék hajóépítővel értekezésbe az építési szerződés megkötése iránt 's igyekezzék ezen értekezési megálapodást mielőbb a' bizottság elibe terjeszteni. De illy megálapodásról a' bizottság nem lön értesítve. Az egyesület eként értesülvén állapotáról további fenmaradását elhatározá 's rendelé, hogy a' bizottság tudomást szerezvén magának a' tengerparti viszonyokról az építkezés iránt minden előleges lépést újra megtegyen; építési ajánlásokat szerezzen, ezeket a' vég-elhatározásig előkészítse, 's a' jövő martiusban — vagy ha szükséges és lehető leszen — hamarabb is tartandó közgyűlésen előterjeszse, addig pedig az egyesületi érték gyümölcsötözése iránt gondoskodjék.“

Ezen végzés, ha hiedelmem szerint tetteleg sikerül, világos tanuja lesz annak, hogy mi rövid idő alatt élni fogunk a' tengeren is, 's ha kereskedési hajóink építetése is legalább oly arányban gyarapodik, mint vasutaink szárnyai, akkor lassanként közlekedésbe tehetjük magunkat saját nemzeti hajóinkon a' nagy világgal; 's élni fog nevének vele hitelünk kelettől nyugatig 's déltől éjszakig. E' kor dicső kor leendő; benne nem fog gúnyképen vétetni a' dal igazsága: él magyar áll Buda még; hanem ama jóslat szerint: Adrián 's Boszporokon hajónk vitorlát majd ereszt 's villog minden világfokon a' hármás bércz 's kettős kereszt. † †

Néhány őszinte szó a' „Pester Zeitung“ szerkesztőségéhez. Ma, midőn már nemesak az általános sajtó, hanem egyes közlönyök is hatalommá váltak, a' mennyiben egyesek vagy társulatok irányában oly közvéleményt alakíthatnak, mely sujtó vagy jutalmazó lehet, ma, mondom igen nagy felelősséget 's terjedt kötelességet vállalnak magokra azok, kik nyilvános közlönyök kezelőjivé lesznek. Egyik legszebb hivatásuk, de egyszersmind legszentebb kötelességük ezeknek: a' társas-élet mezején felüti jeles tetteket úgy, mint a' felbojtorjányzott bűnökét 's visszaéléseket pártatlanság 's részrehajlatlanság világánál mutatni fel olvasóinknak. Legkisebb részrehajlás, sőt egyes nem eléggé átgondolt kitételek részokról, a' legkomolyabb következményeket vonhatják magok után; egyes, a' pozitívitás egész sulyával odavetett szavak a' közvélemény irgalmat nem ismeré foruma elé hozatva, sujthatnak, sőt erkölcsileg úgy szólván megis ölhetnek egyedeket, kik v. ártatlanok, v. legalább kevés büntetésre érdemesek. Hányszor történt már, hogy egy vagy más lap által a' nyilvánosság terére átiteltetett balhír a' közvélemény szárnyain kárhóztató itéletté lön 's megbélyegezve lőnek egyesek vagy családok — érdemellenül. Mindezt meg nem gondolva, vagy talán egyed miatt elvet tagadva meg, egy pillanatil sem kétkedett a' „Pester Zeitung“ érdemes szerkesztősége e' veszes fegyverrel élni, midőn 313 és 344 számú lapjaiban ns Pestmgye legközelebbi közgyűléséről tett tudósításában K. M.-ot kétszer egyenesen mint v a l t ó h a m i s i t ó t, egyszer pe-

dig mint váltóhamisításért perbefogott és bebörtönzött zsidót mutatja be olvasó közönségének! Ugyan annyira átvizsgálta már a „Pester Zeitung“ szerkesztősége a K.M. és T. J. ügyét illető adatokat, miszerint vádlottra a kárhóztató ítéletet tartózkodás nélkül kimondhatni gondolja? Igaz, hogy K.M. perbe van fogva, de míg fejére törvényes bírái által ítélet nem mondatik — nincs joga senkinek, annál kevésbbé pedig lapkezelőknek őt a közönség előtt váltóhamisításnak nevezni. *) S miután oly komoly irányu lap, mint a „Pester Zeitung“ akarna lenni, teljes hitelességre számít 's tőlünk ennél nem kevesebbet követel, hogy fogná idézett sújt szavaiért a felelősséget elvállalni, ha az általa már előre váltóhamisításnak keresztelt K. M. illető törvényes bírái által a kereset alól felmentették, mialatt nagyszámu olvasóji teljes hitelt adva szavainak — őt csakugyan bírói ítélet által is szintazza bélyegzettnek tekintették **) 's mint olyant közmegvetéssel 'stb. büntetnék? vagy talán fölmentették hiszi magát ez esetben felelősségtől, mivel gondolja: hisz az egész kérdés csak egy bebörtönzött zsidóról van? !***) mennyire az ügyet közgyűlési tárgyalások után és hirlapokból olvasva tudom — 's azt hiszem a „Pester Zeitung“ sem meríté mélyebb forrásokból tudomását — K. M. nem hamisított váltókat: 1) mert sem írni sem olvasni nem tud; 2) mert erre szüksége sem volt, miután T. J. saját, hitelt is megerősített, vallomása szerint azon váltókon kívül, melyekkel K. M. — nak valóssággal tartozik, még más, különböző napokon kibocsátott és általa — T. J. által — elfogadott váltókat önmaga szándékosan adott által K. M. — nak a végett, hogy ezeket is a maga valódi követelésével együtt a csódpérbe jelentesse be, h. igy vagyonához juthasson. Eddigi tudomásom szerint K. M. csak annyiban bűnös, mennyiben valódi követelésén fölül T. J. kérelmére rajta segitendő, tőle gyantáztatott (?) t u d v a o l y váltókat is vett által, melyeknek keltelése előbbre tétetett a valóságos kibocsátásnál — de ezt T. J. mint nagykoru, ügyvéd, törvénytud. és bölcselkedési tanár tevén, valódi váltóhamisítás miatt K. M. — ot alaposan alig terhelhetni, mert általa egyetlen 1 váltó sem hamisított meg, sőt valódi követelésén fölül a T. J. — től átvett váltókat, melyeket sem T. J. sem más harmadik károsítására soha nem használt, minden készséggel ns Pestmegye törvényszékének által is adta. Igen jó leendett az érd. levelezőnek megolvassnia T. J. — nek a mult 1845 évi novemb. 12kén saját neve aláírása mellett a pozsonyi német újság 129d. számában közrebocsátott nyilatkozatát, hol azt valja, hogy: „ámbar teljes koru levén, az atyai hagyományak a végrendelet világos értelme szerinti felosztását 3 egész évig kivini nem bírván, kénytelen volt adósságokat tenni“ 's mind itt, mind később több ízben, sőt hit alatt is elismeré K. M. követelésének 's ezen fölül kiadott és elfogadott összes váltóinak valóságát; 's ha valamit szándék vala is elkövetnie ellene, — az alig volt egyéb, mint: vagyonának k i s z a b a d i t t a t á s á r a t ö r e k v é s , e g y h a r m a d i k n a k m e g k á r o s i t á s a n é l k ü l (?) . E z v o l n a h á t a b ű n , d e u g y a n j u t o t t é m é g e d d i g v a l a m e l l y h a t ó s á g n a k e s z b e : m e g b ű n t e t n i v a l a m e l l y e g y e d e t a z é r t , m e r t v a g y o n á t e g y n a p , e g y h ó n a p v a g y e g y é v a l a t t e l p a r z a r l á t ? *) Á m d e a z ű g y e k t ö r v é n y e s o l d a l á b a b e l j e b b b o c s á t k o z n i n e m a k a r o k , e l f o g e z v é g e z t e t n i a z i l l e t ő h e l y e n , c s a k a z i s m é t l e m m é g , h o g y b i r ó i e l m a r a s z t a l á s e l ő t t , l e g y ö n g é d e b b e n s z ó l v a , k i m é l t l e n s é g , m é l t a t l a n s á g , K . M . o t — v a g y v o l n a e z b á r k i i s — v á l t ó h a m i s i t á s s a l o l y h a t á r z o t t é r t e l m ű s z a v a k b a n m e g b é l y e g e z n i ' s f ö l t e s z e m é s v á r o m a z é r d . s z e r k e s z t ö s é g t ő l , h o g y e ' h i b á j á t b e c s e s l a p j a i b a n h e l y r e h o z a n d j a P e s t n o v . 2 3 k á n 1 8 4 6 . K — h S .

Pestmegyei közgyűlés. A' másodnap (nov. 18kai) közgyűlésben Sz. M. első alispán a' mosonyi vámkérdést hozá szónyegre, mely közelebbi időben oly feszült figyelmet ébresztett. Mindenek előtt előterjesztő alispán ur kikerülni akarván azon ellene felhozható vádat, mint-ha illy nevezetes tárgya minden hiteles adat, vagy hatósági értesítés nélkül bocsátkozott volna: igyekezett abban hiteles aláírással ellátott jegyzőkönyvi kivonatokat, melylyek a' dolgot kétségtelenné teszik, magának megszerezni 's azok nyomán indítványát előadni annál inkább, minthogy

*) E' szemrehányás mind azon lapot illeti, melyek talán szintazon czimvel nevezék, azonban a' nélkül, hogy valakit előre bírói ítélet nélkül kárhóztatni szándékoztak volna, mind a' Pester Zeitung, mind egyéb lapkezelők hiedelmünk szerint csupán azon epithetonnal illették K. M. ot, mellyel a' közgyűlési vitatkozásokban említve volt. Szerk.

**) A' felmentési eset szinte közöltheték a' lapokban 's igy megtisztulva állhat a' közönség előtt. Szerk.

**) Ezt mi a' Pester Zeitung szerkesztőségéről távol gyanulag sem merjük himni. Szerk.

**) Furcsa, hát nem e' végelt rendelték törvényeink a' sequestrumot? Szerk.

a' hirlapi közlemények után e' nevezetes kérdést az érdekelt olvasó tisztán maga eredetiségében nem tudhatja meg. A' bécs-brucki pályavonal tervbe vétele után az illető vállalkozók azonnal tudósíták ez iránt a' megyei hatóságot, ez — mert a' vám és harminczad egyesítése kerüldet itt szóba, mi pedig országos fontosságu, fentartván helyhatósági jogainak mindenkorai gyakorlását, a' nm. helytartótanácsot keresé meg felírásában az iránt, hogy e' tárgyra vonatkozó 's a' dolgot könnyíté adatokat méltóztatnék megküldeni a' megyének. A' nm. helytartótanács e' felszólításra válaszul adá: mikép Mosonyi rendei várakozának a' vámkérdés feletti határozásukkal addig, míg ez iránt felsőbb helyről rendelet érkezik. Meg kell azonban jegyezni, hogy ezen helytartó tanácsai intézvény elkészett, vagy is akkor érkezett a' rr. tudomására, midőn ezek — az idő és törvényes szükség miatt már intézkedtek alkotmányos hatósági kötelességök szerint. Közelgetvén t. i. a' nevezetű pályavonal megnyitási határideje, a' rr. oda örködő választványt nevezének ki, melly felvilágosítván az illetőket a' felvilágosítandókról a' megye alkotmányos érdekében intézkedjék; ezen ellenörkődő választvány sept. 13kán jelentést tesz arról, miszerint kimenő a' hely színére ott az ausztriai vámosokat már tetteleg megtelepedve 's hivatalaik kezelésében találta. Mosonyi rendei e' vállalat keletkezése óta soha a' társaságtól a' rendőri szabályok létebehozására megkívántató segédkezetek meg nem vonták ugyan, sőt — mennyiben a' közlekedés könnyítése ez által is eszközöltetik 's az ipar és kereskedés emelkedése nagyobb biztosítékot kap — ahoz a' legszívesebben járulandók is valának: azonban tudva azt, hogy az ország hatáiról 's külhatóságnak az országban gyakorlásáról csak óvatosan intézkedhetik, mennyiben e' kérdések országos fontosságuk 's mint illyenek az összes törvényhozáshoz tartoznak: azért is az ellenörkődő választványjeleatése nyomán a' magyar földről az ausztriai vámosokat ezek tiltakozása ellenére is kitiltá. Midőn a' megyének e' határozata teljesedésbe ment, akkor — vagy is 7 nappal később, t. i. sept. 20kán érkezett meg a' nm. helytartótanácsnak főnebb irtuk intézvénye, mellyben a' rendeket várakozásra inti addig, míg felsőbb helyről nem tétetik ez iránt rendelkezés. — Illy körülmények közt valának a' dolgok, midőn a' nm. udv. kancellária tudomására jutván a' mosonyi eljárás, eziránt ns. Mosonyi megye rendeihez egy leirat érkezik, mellyben hivatkozván a' szeptember 20ki helytartótanácsi intézvényre, roszalja a' megyének azon lépését, miszerint nem hajtvá ezen intézvényre az ausztriai vámosokat hivatali eljárásukban háborgatá, sőt kitiltá, holott a' határvámok már több helyen minden surlódás vagy összehúzózkodás nélkül már régóta békével kezeltetnek a' két szomszéd nemzet érdekeltjei által, mint p. o. ez Dévényben Pozsonymegye szélén van. Ezen roszalás után hivatkozik a' nm. m. kir. udv. kancellária az 1715: 91d. törvényre, mellynek erejénél fogva a' nm. helytartótanácsnak joga van harminczadokat tetszése szerinti helyekre állítani 's épen ezért, hogy t. i. a' dolgok tisztába hozassanak, Mosonyi megyébe ns. T. Mihály királyi biztoskép kirendeltetett. Ez szerinte a' tény állása.

Indítványzó első alispán ur ezek után a' dologra vonatkozó saját nézetei előadásához fogott, mellözve azt, mi elsoroltak után Mosonyi megye közgyűlésén történt, nem tartozván ezek közelebből e' megye körébe. Előterjesztő szónok nem lehet az intézkedő eljárással egy véleményben az iránt, hogy némelly kereskedési kényelmek miatt az ország határain 's egyik legkényesebb alkotmányos jogán — miszerint idegen hatóság a' határokon belül hatástalan, feladjon. Magyarország királya koronázatásakor arra esküszik, hogy az orsz. határait épen tartja és tartatja, már pedig, ha korm. megengedné hogy azokon belül egy szomszéd tartomány törvényhatósága tetteleg gyakorolja eljárását, ez esetben az ország territorialis épsége 's az ezt biztosító sarkalatos törvény, a' koronázási oklevél sértetik meg; ezeket tehát kereskedési kényelmeknek könnyeden feláldozni nem lehet; kivált midőn annak szüksége még be sincs bizonyítva; különben, ha az eljáró kormányzék illy kényelmek szükségéről meggyőződve van, ott a' törvényhozás, hol az illyen alkotmányi pontokba ütköző változtatások végezhetők. Szónok tehát itt elsorolt nézetei nyomán ns Pestmegye részéről 1) megiratni kívánja Mosonyi rendei, miként eljárásuk a' vámszedők ellenében egészen helyes és törvényes 's ezért e' megye köszönetét fejezné ki. 2) Mennyiben ezen intézkedés által az ország territorialis épsége megsértetett, ezt jövő országgyűlésre sérelmül jegyzik fel e' megye rendei 's orvosoltatását követik által eszközöltetni sürgetendik. 3) A' nm. helytartótanácsához és a' fm. udv. kancelláriához a' Mosonyi megye iránti eljárás ellen Pestmegye rendei felírást intéznek in forma protestatoria. 4) Körlevelek fognak intézteni minden olyan határszéli magyarai hatósághoz, hol a' vám és harminczad-kezelés szomszédai viszonyoknál fogva tán kevésbbé kedvező állapotban van, eziránt felvilágosítást kérés végett.

Ezen indítvány ellen a' tulsó oldaliak egyenesen nem szólaltak fel, többnyire belé egyeztek az eljárás ellen tendő felírásban, csupán a' protestatoria formát kívánták mellőztetni; mert szerintök az által, hogy az ausztriai vámosok a' magyar földön megjelentek 's motozásokat tettek, nem következtethetni azt, hogy ugyanakkor, és azok egyszersmind iurisdictiont gyakoroltak. Különben főjegyző ur hosszas fáradsággal — a' levéltárból német adatokat 's a' corpus jurisból törvényeket keresgetett elő; nevezetesen a' Mária Theresia kormánya által kiadott 's harminczadokra vonatkozó német szabályok némelly pontjaiból 's 1715: 91. és az 1729: 2d. törvényekből azt követelték: hogy ő felségének, és a' nm. helytartótanácsnak mindig joga volt a' vámiügyek fölött önhatalmulag rendelkezni 's mivel a' felolvasott német vámszabályzó pontokból kitünik, hogy az ausztriai határokon belül is vannak magyar harminczadok felállítva, e' szerint viszonyossági tekintetből Magyarországon is felállíthatók.

Ezek ellenében az ellenzék részéről elmondott: miszerint a' felhívott törvényekben mindenütt magyar vámról, vagyis harminczadról van szó, nem németről; 's onnét, hogy például Ausztriában van magyar harminczad, nem következtethetni: hogy tehát Magyarországon is állíthatni fel német vámot. 'stb. M. országnak van alkotványa, az örökös tartományoknak nincs. Nálunk törvényes erővel csak az bír, mit a' nemzet és király közös akarata ázzá szentesített; az örökös tartományok e' tekintetben másként állnak, mert ott egy ember akarata szab törvényt. Az hogy Dévénynél a' vám a' harminczaddal egyesített, a' mosonyikérdésben az ellenfél által argumentumul nem hozható fel, mert ezen egyeztetésről szó sincs a' törvényben; már pedig illy ügyben csak törvény kötelezhet, nem pedig egyes hatóságok közt történt szerződvények, mi ha megtétetett, mindenesetre sérelmes. A' német vámszabályzatok emlegetése is csak idővesztés, mert ha Mária Theresia kormánya alatt valami törvénytelenül történt, onnét nem következik, hogy az folytonos usus által ma már törvényességre emelkedett, mert a' nemzeti jogok praescriptio alá nem vonhatók; tehát a' főjegyző fáradsága fölösleges volt. Az ellenfél csak pusztán felírni, 's nem egyszersmind protestálni akar; ezzel a' rr. nem eléggülhetnek meg; mert az ország territorialis épségét kir. eskü biztosítja, mit a' kormány intézkedése mellőzött, tehát az óvásnak helye van, annál is inkább, minthogy az ide vonatkozó törvények világosak, 's nem is azok magyarázata forog fen, hol a' repraesentatio igen is helyén lenne. Az is mondatik: hogy az ausztriai vámszedők által még nem gyakorolt tott iurisdictiont, csupán a' motozás gyakorolt tott. Erre vonatkozólag kérdezett: mi a' iurisdictiont? felelet: quae ius dicendi auctoritatem habet; már pedig az ausztriai vámosok megtelepedvén a' magyar földön saját hatalmuknál fogva végbe viték mind azt, mi a' vámszedéshez megkívántatik a' nélkül, hogy ehez egy másik hatóság — például Mosonyi megye erejét szőlították volna fel; a' iurisdictiont gyakorlata tehát világos, a' felírás ennél fogva csak in forma protestatoria állhat meg; minthogy idegen iurisdictiont a' határon átléptével az ország territorialis épsége tényleg sértetett meg.

Sz. I. gr. nem akar minden dologban a' corpus iuris-hoz folyamodni, mellynek vastag tömegében ugyanazon állításra okokat pro et contra eleget találhatni, így a' mostani kérdésben mit mondanak vagy inkább gondolnak a' karzaton hallgató hölgyek, kik itteni versenygűsünkről így okoskodhatnak: ezen urak egy törvényt tanulnak 's azon egy törvényen mégis annyit disputálnak; szőló gr. örömét fejezé ki azon is, hogy a' nemzetben a' reactio felébredt, egyébként nem szereti tulesigázottnak látni, melly mindent tühegyre állit: sokkal fontosabbnak találja ő exclja e' kérdés eredetét, semhogy a' vitát oly messze vinni jónak tartaná; szőló gróf magasb politikai szempontból kívánja venni a' dolgot, melly szerint a' szomszédok közeledést nem nehezíteni, hanem könnyíteni lenne szükséges, hogy így az idegen pénz az országba folyván a' nagy czélok annál könnyebben lennének létesíthetők. A' mi egyébiránt a' megyének mostani aggodalmát illeti, azt méltányolja, de ezen aggodalom kifejezésére elegendőnek tartja magát a' felírást is, mellyre ha válasz nem adatnék, közel az országgyűlés 's majd eligazíthatjuk ott 'stb.

Ez ellen megemlegetett a' dunagőzhajózási társaság, melly a' magyjövedelmek 's keresk. források legnevezetesebb ágát a' Dunát csaknem egészen a' külföld kezébe játssza; nemkülönbön emlékeztetbe hozattak az idegen tőkepenzsek, kik igenis hazánkba folytatják pénzüket, vesznek itt terjedelmes birtokokat, de csak azért, hogy a' beruházott sokszoros uszorával ki is vigyék. Az idegen pénzek befolyása tehát alkotmányos jogunk átengedésére nem elégséges ok. Arra pedig, hogy tulságos reakciónak a' dolgokat tühegyre ne állítsuk, vagy is, hogy a' kormány iránt ne legyünk bizalmatlanok, megjegyeztetett: mikép a' mult században, a' nemzet bárány-szelidséggel hallga-

tolt 's belégyezett mindenbe, 's még is történt é valami kedvező kereskedésünkre?

Délután három óra mult, midőn a tanácskozások elnök főispánhelyettes által úgy, a hogy a határozatot első alispán ur indítványozá, befejeztettek.

Másnap a kormány által czélba vett dohányügy véteztett fel, miről részletesen jövő számunk szóland. †

Zalamegyei közgyűlés. (Vége.) Nov. 10dikén a jegyzőkönyv felolvastatása után m. főisp. helyettes egy igazán talpra esett beszédben rajzoló Zala megye tanács-teremében előfordulni szokott rendetlenségeket és zavarokat, melyek ellen mult közgyűlésünkben egy előkelő bíróságot kelt ki 's mellyeket tegnap D. F. th. oly nemes tüzzel rótt meg. Ő mltga ezeket azon tulzástól eredteknek mondja, miszerint az ellenzék ellenségge, a szabad szólás szabadsággá fajult; ebből pedig azt jövendőli, hogy az alkotmányos szabadság sirba fogna szállani és az anarchia rajta tombolni, azért felszólítja a rendeket, hogy vele kezel fogva egyesült erővel törekedjenek a már igen lábra kapott rosznak kiirtására. Általános helyeslés követé e beszédet 's csak az kár, hogy még a gyűlés alatt el lön feledve. Ezután szónyegre jött az elnökök és táblabírák megválasztása jövő törvényszékekre. Cs. L. th. előleg azt indítványozá: hogy az eddiginél kevesebb számú bírósák választassanak és pedig azért, mert a tegnap tárgyalt leirat után többé úgy sem tarthatnának kétfelé ülést, minthogy a tisztel. tisztviselők fizetés nélkül dolgozni nem fognak. D. F. th. az igazság kiszolgáltatása hátramaradást nem szenvedhet; ha kevesebb számú bírósák fognak választatni, ekkor a törvényszékek két anynyi időig kell együtt maradni, mint eddig szokott, úgy de ez több okbul ugyszólván lehetetlennek látszik. Kisértésük meg tehát csak az előbbi módot, váiaszszuk meg szokott számmal a bírósákat, hogy kétfelé tarthassanak ülést. Midőn erre az mondatott: hogy a tisztel. tisztviselők fizetés nélkül nem akarnak dolgozni, felelé: ha nem akarnak, töröltessenek ki a tiszteletbel. sorából, hova nem azért soroztattak, hogy a közügy iránti tiszteletből mit se tegyenek, hanem azért, hogy munkálkodjanak. Megemlíté itt szónok, hogy ő is volt több évig tisztel. ügyvéd, még pedig olly időben, midőn a fizetésnek még híre sem volt, de azért még is dolgozott, valamint társai is dolgoztak: elegendő nyereségnek tartva fiatal emberekre nézve azt, hogy dolgozva tanulhatnak. Ezután azt nyilvánította, hogy most sem hiszi Zala megyét olly szerencsétlennek: miszerint tiszteletbeli hivatalnokai közül fizetés nélkül ki sem akarna dolgozni. És ezen hitében nem csalatkozott, mert A. J. tisztel. ügyvéd és B. K. L. jegyző azonnal ajánlkoztak a jövő törvényszékekre. Mire az elnökök és bírósáknak szokott számbani választatása meg is történt. Hinni akarjuk, hogy a jó példát a többi tiszteletbeli is követni fogja 's a megye nem leend kénytelen számukra bizonyos napidij eszközéséért felírni.

Ezután főisp. helyettes ő mlga kinevezetési oklevélet és az általa letett esküformát vette elő bebizonyítandó a szabócsi levél tárgyalásakor mult közgyűlésben tett azon állítását: miszerint ő megesküdött arra, hogy a törvényszékeken elnökösködni fog, következőleg esküszegésre kényszerítik őt a rendek akkor, midőn a törvényszékeken elnökösködéshöz gátolják; mire a rendek azt válaszolák most is, a mit akkor, t. i. ő mlgtat esküszegésre épen nem kényszerítik, mert ő előleg ovást tettek minden, mind az oklevélben, mind az esküformában netalán előforduló törvénykülvüli lekötések ellen 's midőn e tárgy feszegetésébe O. J. mélyebben bocsátkozni kívánt, ő mlga azt válaszolá, hogy ő ma csak állításának valódiságát akarta bebizonyítani.

Most egy felsőbb helyről érkezett intézvény olvastott fel, mellyben az adatik értésünkre hogy a katon. élelmezésére Somogy megye helyett általunk kiszolgáltattott természetvénnyek árát ugyan Somogy megye fogja megtéríteni, de nem úgy, a mint mi követeljük. E tárgyban a nm. helytartótanácsból már harmadik intézvényt kaptuk. Ezen tárgy D. F. th. indítványára az országos sérelmek közé jegyezletett. Erre ismét főisp. helyettes ő mlga egy levelet nyújtott át a főjegyzőnek, mellyben arról értesítettünk, hogy Nádor ő fensége felszázados ünnepélye megtartása a közbejött súlyos betegség miatt elhalasztott. Az ellen, hogy e levél nem a rendes helyre utasított, D. F. th. ovástett, egyedül azért, hogy usust formálni belőle ne lehessen. A levél érdemében pedig elhatároztuk, hogy követünk a bármikor megtartandó ünnepélyen meg fognak jelenni; magunk ő fensége hivataloskodása felszázados napján Isten házába menendünk az isteni gondviselésnek köteles hálát mondanók azon nagy áldásáért, mellyet a fens. férfinak illy hosszúra nyújtott munkás életével a magyar nemzetre árasztott és áraszt. Isten hallgassa meg könyörgésünket. —

Megértettük, hogy az önkéntes adózók milly nagyot könnyítnek az adózók vállain, t. i. a 146 ezer pfarugó adóból az önkéntesekre 4 ezer esik 's vajjon megfizetik é? de hogy! hisz a mult évre még az őszzeírás sem történt egészen meg, annálkevesebb a kivétel. Megesináltuk a nagy

füstötés a füst lassanként becsületességünkre tapad, mert csakugyan valódi szegény meg nem fizetni azt, mit valaki önként irt alá, a mint ezt egy valaki a gyűlésben ki is mondá. Mi szeretnők ezen önkéntes adónak, a mennyire elég, a megyei tisztviselők fizetésére fordítandását elhatározni, már csak azért is, hogy tapasztalják, milly dicső dolog legyen: nemes uraktól nemcsak választatni, hanem még fizettetni is. — Elhallgatunk itt egy vitát, melly a méltányosság teréről le, és a törvényesség 's jogosság terérőlön átvive 's mellyre az adott okot, hogy a m. főispánhelyettes a törvényszéki elnökök feljebb történt megválasztásakor ovását kijelenteni feledvén, ezt most tette, midőn az alkotmány főerei a gyűlésből már eltávoztak; de kiknek a tárgy-megpendítéskor S. L. th. utánok futott, és a gyűlésbe csak hamar vissza is jöttek. G. J. pl. igen kiméletlen modorral támadt meg azért, miszerint azt merte vitatni: hogy a törvényszékeken törvényesen csak a fő és alispánok elnökölhetnek. Szabad szólás, szabad vélemény hol honoltok? — Mult közgyűlésből azért kiküldött választvány, hogy szabályokat dolgozzon ki, mellyek szerint a nemesi pénztárba befizetett, és egyéb alapítványi tőkéket biztosan ki lehessen adni, beadta munkálkodását. A szabályok csak igen kevésben módosítottak. Különös: hogy szigorúságuk azoknak tetszik legkevesebbé, kik magokat önként alájak veték, vagy vetették volna, ha —

A Zala-egerszegegen f. h. 3dikán véghez ment városi tisztválasztásakor súlyos sérelmet szenvedett értelmes polgárok folyamodványa felolvastatása alatt a gyűlésben nem volt csak egy is, kinek keblét méltó neheztelés nem töltötte volna be. Csillag Lajos m. alispán, Orosz Ferencz th. Barcza Sándor fő ügyvéd és Tolnay Károly főbíró urak küldettek ki a teendő szükséges vizsgálatra. Midőn némelyek e tárgyban a járásbeli főszolgabíró kivánták hallani, S. M. főorvos felkiáltott: a főbíró nem szólhat, mert az volt egyik főkortes. Mire a főbíró felszólítá a fuscust, hogy S. M. főorvosra mondjon actiót, mert őt a gyűlésben nyilván főkortesnek nevezni merte. Azonban főbíró ur felszólítása elhangzott. Bizony édes főbíró ur a speculatio nem mindig üt ki jól. — Jövő évi törvényszékünk január 26kára, közgyűlésünk febr. 22kére van tűzve.

Nógrádmegye évnegyedes közgyűlése kezdetét vette nov. 11kén. — Főispánhelyettes megnyitá beszéde után a mult köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek hitelesítették, melly alkalommal nem kerül el a rendek figyelmét a kancellária azon parancsára keletkezett határozat, mellyben e megyét a nádori felszázados ünnep megtartására küldöttei általi megjelenésre felszólítja; e megye a fens. nádor iránti leghőbb tiszteleténél fogva ez ünnepélyben nem kis részt kívánván venni küldötteket nevezett. Ezen végzés elolvastával egy ellenzéki tag B. M. sajnálkozással terjeszté elő a megye részéről küldöttség-kinevezetésből egy e megyének főbirtokosa, a haza legjelesb polgárainak egyike 's e megyének főkormányzója kifejedtetését, ez okbul figyelmzettve a rendeket ezen főkormányzók iránt régóta tanusított leghőbb ragaszkodásukra kérte a rendeket, hogy e köztiszteletű férfit küldöttségök elnökül nevezzék, ez indítvány általános helyeslésre talált, mire a főispáni helyettes röviden előadá: miszerint ő a legszivesb örömmel hódol a többség kívánatának, minden esetre a főispánt illetendi e megtiszteltetés, azonban indítvány tételt ovatosság végett azon esetre, ha ő excellentiája betegség, vagy foglalatosságai miatt akadályoztatnék ezen tiszte teljesítésében, szokott mód szerint az első alispánt illesse a küldöttség vezetése. Ezen újabb indítvány ismét általános helyeslésre talált, némely módosítók azonban nem tudom időkimelés, vagy más nem nyilatkoztatott okbul ezt csak akkorra kívánták halasztatni, midőn arra szükség leend; 's így történt az, hogy a végett: vajjon mostan- vagy csak akkorra határozzák el e tárgyat, midőn azt a körülmények fogják kívánni, olly zavar támadt, hogy a végzésből az említett pont végkép kimaradt.

Ezt bevégezve első alispánunk fájdalommal tón jelentést a megye adózó népe között általánoson félhető éhség bekövetkezéséről, melly csapást a KK. és RR. különös figyelmébe ajánlván, annak ha nem is végkép megszüntetésére, legalább enyhítésére a rendeket mint felebaráti vonzalomtól, úgy szinte személy- 's vagyonbátorság és önjavók érdekében igylenyél a Rk figyelmét, 's az inségben levők nyomorult állapota elhárítására czélul vezető minél üdvösb rendelkezéseket kötelességül tevő, minek nyomán számtalan indítvány tétetett, mellyek jelesbeit nem tartom fölöslegnek itt közleni. Fr. P. bírósá a legszükségeseb teendők egyikének, 's e baj ha nem is egész orvoslását, de legalább enyhítése eszközését az által vélte elérhetni, ha a parasztnál levő papi, korosmai 's más régibb adósságoknak ez évben somkát őszvegenben behajtását a rendek a szolgabírákat eltiltánák, másodsor, ha a földesurak végzésleg az iránt lennének felszólítva, hogy szükölködő alattvalóikat

tehetségükhöz mért adakozásaikkal segítenék — ezen második pontban I. Zs. bírósá mindazáltal nagyobb csiráját látá rejleni a veszélynek, mint a segélynek, mert úgy mond földesuraink ezen felszólító 's önkéntes adakozásokban bizakodó végzést szigoruan nem teljesítvén a nép nyomora enyhítve nem leend. 'stb. Szintezzen szónok minden törvényhatóságot felszólítani kért, még ez évben tartandó 's csupán az inségesködő nép fölsegéllése módjairól rendelkező országgyűlés összehívátása tárgyában — ez azonban nem helyesletett. Némelyek az első szükség tárgyának szabott ároni árultatását kívánták végzésbe hozni, minthogy azonban nem csupán Magyarországot sújtja e csapás, de Európa tartományinak legtöbb részeit, méltán lehetne attól tartanunk, hogy hazánk természetvénnyit külföldre vagy más olly piacokra szállíttatnák, mellyeken határozott ár nincsen, 's midőn mi némi segélyt nyújthatnánk a szegérség számára, akkor természetvénnyiket sem lennének már képesek visszavásárolni. Ez nem fogadtatott el. Némelyek az idei hadi adó be nem szedetését kívánák végzésül határozatni. P. F. a kormányt kívánta e megye adózó népe nyomorult állapotáról értesíteni 's az iránt esedezni, hogy az ország különféle vidékein olly közmunkákkal foglaltassa el a népet, melly a vég inségben levőknek keresetmódul szolgálhasson; továbbá ezen felírásban a katonaságnak kiszolgáltandó élelmezési tárgyak piaci ároni bevétele kéressék, úgy szinte az iránt is keressék meg a kormány, hogy a katonáknak e szük időbeni haza bocsátatását eltiltatván, azt teljes számban tartsa meg. Némelyek ehez azt is kívánák csatolni, hogy mivel az idén a zabtermés szerfölött kevés, a széna pedig több, a katonai lovak csupán szénával tartassanak. — Sokan kölesönt kívántak a kormánytól, némelyek jövőre való ovatosság végett a fels. fejedelmet több pénzköröztetésre kívánák kérni, hogy a nép között nagyobb legyen a forgalom. Sr. H. táblabíró ur igen lelkes beszédeben felszólítá a Rket bizakodva azoknak már több alkalommal tapasztalt nemes tetteikben az iránt, hogy mint már gyakorta, ha némely terhek nehezuáltak e megyére 's ez némely szükségét látta, mint például nem régiben, az ujan fölépített megyeházánál, akkor a Rk soha nem válnak idegenek adakozástól, hanem erélyesen lépve föl terveik létesítéséig soha nem esüggedtek el, úgy most is méltán reméli, hogy a rendek áltáva ezen adakozási szükéget, vessenek föl egymás között egy őszveget, mellyre egy kitüzendő napon tartandó marcalis gyűlésen kötelező erő levén rendelve, a birtokaránylag kivett sommának mielőbbi beszédetését sürgessek — ez indítvány nagy lelkesülésre talált, mindazáltal a rdek majd délutáni 2 1/2 óráig tartott vitaközlésükben sem valának képesek magokat elhatározni a számtalan indítvány közül valamelyiknek elfogadására, míg végre közmegelegüléssel ezen végzés hozatott: 1) a felsége legkegyelmeseb fejedelmünkhöz alázatos esedezés küldessék, mellyben előterjesztve e megye adózóinak nyomorult állapotát kéressék meg ő felsége annak fölsegélléséül az ország különféle vidékein létesítendő nagyobb szerű közmunkák sikerítésére, melly e megye részéről addig is, míg az országgyűlési törvényé alakuland, előleges kölesönül tekintetik — b) a katonai élelmezésnek piaci áron való bevételére. c) Nemkülönben a katonák együttartására és szabadságra bocsátatástól eltiltásra. 2) E megye folyó hó 21ére marcalis gyűlést hirdettesen, mellynek kizárólagos tárgya az inségben levők fölsegéllésére kiosztandó szükséges őszvegek kötelező erőre juttatása, 's az őszveg meghatározása legyen. b) Egyszersmind küldöttség nevezteték ki, melly a kivett pénzőszveget birtokaránylag felosztván, annak szétosztását, beszédetését 's kezeltesét sikerítsend. —

A végzés ki levén mondva, első alispán ur ugyanezen küldöttség köréhez tartozandónak vélvén a htótanács azon intézvényét, mellyben Hontmegyének kérelme következtében ipolyszabályozási kir. biztosnak L. S. kinevezetése felől bennünket mint e szabályozás által érdeklettek értesít — a közönség elé terjeszté. Azonban

Rövid szóvita után határozatba ment, hogy L. S. k. biztosnak nem fogadjuk el. Ugyan az alispán által előterjesztett levelekből örömmel értesültünk, hogy megyénk Verőcse helységénél a középponti vasutnak álmomása lesz. (Folyt.)

Vásári tudósítás. A f. nov. 9én megkezdett 's 21kén végre jutott pesti őszi vásár a hazai termékekre kevésbé ütött ki kedvezőn. Nevezetesen a gabona, habár drága itt is, mint mindenütt, aránylag itt mégsem kelt olly magas áron mint például Bácságban, mindazáltal hogy a gabonaár még magasra fog emelkedni, azt egyéb körülményeken kívül a hajózs megszünéséből is jósolhatni, 's habár dacára a mindenütt tapasztalt csekély termésnek, teljes gabnaszükéghen nem vagyunk — minthogy sok helyen harmad évi termés is vár eladásra — a gabna mostani árának csökkenését — tekintve az aggodalmas conjunctu-

rakat—nemesak nem remélhetni, sőt annak tavasz felé még magasbra szökkenését bizton várhatni is. A' pályinka ára igen nagy volt, a' közönséges gabnapályinka akóját 7 ft. 30 kr.—9 ft. 30 kr. fizették, sepró- és törkölyféléit 10—11 ft. fton; bányai és szerémi szilvapályinkáit pedig 11 ft. 45 krtól 13 frtig; borszesz vagy borlélt (32—35 ftokig) 32—34 kron fokától. A' dohánytermés az idén szük lévén a' nagy szárazság miatt, ára is nagyobb volt a' tavalyinál; szivartakarsnak használható szegedi idei termésű dohány mázs. 12—14, ó termésbeli 26—30 frton vették; a' debreczeni válogatott új dohány 12—14, az ó 20—30 frton kelt' stb. Kender csekély mennyiségű volt, nem is szerfölött keresték; nyers v. gerebenzetlen mázsája 10—12 ft, gerebenzett 13 ft. 45 kr, fonálnak való 28—32 ft, czernának 40 ft., kevert 20—22 ft., 's mivel a' vizek áradását most hamarjában nem remélhetni, nem is hihető, hogy ezen ár jutányosra szálljon. — A' repczére nézve ugy vélekesznek a' vevők, hogy a' tél folytatában, vagy tavaszkor olesobbban jutandnak hozzá, ha t. i. a' most buján mutatkozó repczevetéseket valamely csapás meg nem rontja; 's e' miatt e' vásár folytán nem igen tudakozták; köble 5 ft. 30—5 ft. 36 krig volt. A' luczerna és löhermag mindenütt szép és teljesnek találtatott, e' termény iránt általános a' meggyőződés, hogy az e' terméketlen évben is reményen fölül diszlett, egyébiránt gyéribb levén az utántudakozás, ára csökkent 's benne némelly üzerek veszteséget vallottak, mert a' termés helyén 20 fton 's fölebb is vásároltatván, itt 16 ft. 30 kron is árulták. Veres löher galliczai termés csekélyebb mennyiségű volt, mint a' stájerországi 's 16—17 frton kelt. Török szilva pesti és bécsi üzerek által Boszniából szállítatván, mivel a' termés e' gyümölcsre nézve sem vala kedvező, drágán kelt, kivált miután tudva lón, hogy újabb szállítások nem történhetnek. A' fosztott tollat külföldi vevők nem keresték ez alkalommal annyira, mint más vásárikon 's mivel itteni néhány nagyobb vevő iránta összebeszélte, ára süllyedést szenvedett. Mézet legnagyobb mennyiségben szállítottak e' vásárra, melyet részint közönséges bitang áron harácsoltak el, részint boldogabb árkelet reményében raktárakba helyeztetek, ára 15 ft. 30 krról vásár végén 11 fra hanyatlott. A' gyapjura mégis kedvezőbbnek mutatkozott e' sokadalom, mint minő volt az augusztusi; bel- és külföldi vevő több jelent meg, minek következtése lón, hogy már a' vásár előheteiben tetemes vásárlás 's eladás történt 's ezért a' hibátlan mosatu gyapjunak ára 4—5 forinttal emelkedett, de mely a' vásár vége felé még is 1—2 frttal szállott, mi miatt több eladó gyapjával várakozásra szánta elmagát; az egyenyretű de némileg hibás gyapju 2—3 frttal volt olesobb áru, mint a' mult vásárikor, de a' jobb minőségű ugyanannyival drágább. A' kétnyiretű gyapju kezdetben megtartá árát, vége felé azonban 1—2 ftal csökkent. A' finom nyárinak mázsája 52—58 fton ment, de nem keresték a' nagyobb mennyiséghez aránylag; a' finom bárány gyapjun sem igen kaptak, mi miatt ára is csökkent, a' középfinom után már inkább kérdezősködtek, de még sem olly számosan, mint mult vásárikor. Részletes árait a' vásári cikkeknek a' kereskedőségi hivatalos jegyzék szerint jövő számunk a' dandja. —

Erdélyi ügyek. Középszolnok megye közgyűlése által kirendelt urbéri bizottság főispáni elnöklet alatt három nap óta tartott üléseit ma nov. 11ikén végezte, midőn a' tanácskozási magában foglaló jegyzőkönyv felolvasatott. A' bizottság vélekedése az, hogy az orsz. rendszeres bizottság által az urbér tárgyában készített javaslat mint nem czélszerű 's e' haza viszonyaihoz nem illő, el nem fogadható, de a' helyett a' Cziráki-urbér név alatt isméretes munkálatot ajánlja némelly csekély módosításokkal, mely urbér alapjaul szolgáljon az 1819ben véghezvitt összeírásat.

Krasznai megye mult octob. 23kán tartott tisztgyűlésén felolvasatott a' k. kormányzék rendelete, melyben a' megyei kormányzásban történt változás 's b. B. Á. n. f. i. Albert urnak főispáni helytartóvá kinevezetése iratik meg. Alispáni vezérlet alatt oct. 26kán az egész tisztikarból 's több táblabírból álló küldöttség, Sz. Nagyaluba menvén, az új főispáni helytartót üdvözöltte, ki arra maga is szives köszönetét 's hazafi érzelmét nyilvánító beszéddel válaszolt.

Fogaras vidéknek nov. 10dikén közgyűlése volt, midőn is az urbér 's más orsz. rendszeres bizottsági munkák megvizsgálására bizottság neveztetett, mely a' nov. 28kán folytatandó közgyűlésre véleményt adjon. A' ranyos széknek nov. 18kán az urbér, mint szinte más orsz. ügyekre nézve közgyűlése volt. Csik-szék RRdei pedig novemb. 9kén tartott gyűlésökben ezen tárgyakra nézve bizottságot neveztek ki, melynek munkálata a' nov. 30ra hirdetett közgyűlésen fog vitatás alá kerülni.

Brassó vidéknek oct. 27ikén közgyűlése volt, melyben egyebek közt a' tán még folyamatban levő szász

nemzeti gyűlésre választott követi utasítását állapítja meg. Ez utasításnak 2 pontja érdekelheti főleg e' lap. olv. melyeket épen ezért a' Sieb. Wblatt után az E. H. b. kiemelniünk nem lesz fölösleges. Az egyik pont következő tartalma: „A' közelebbi nemzeti gyűlés, azon határozatára vonatkozólag, miszerint a' helyhatósági törvények értelmében a' szász törvényszékeknel jövőre semmi más, mint német szövegű periorományokat, el ne fogadjanak, felirt volt. Ha e' tárgyban felsőbb helyről valami határozat talál érkezni, követ urak haladéktalanul tudósítsák felőle küldőiket, 's kövessenek el minden lehetségest, hogy a' nemzet ősi joga ez oldalról is a' legerélyesebben védelmezve legyen.“ A' másik pont imigy hangzik: „Miután ősi jog és gyakorlat, valamint a' legfelsőbb helyen keletkezett szabálypontok szerint a' tisztviselőink feylemére, 's a' szász heligzagatásra való felügyelés a' szász ispánt illeti, 's a' kir. főkörmányszéknek minden e' tárgybéli észrevételeit és megrovásait a' nemzet ispánja utján kell tennie: követ urak arra munkáljanak, hogy a' f. k. kormányzék egyes hivatalnokok vagy egész tiszthatóságok díjfelfüggesztéseit a' nemzet ispánja utján, nem pedig egyenesen a' házi pénztárnokhoz intézendő rendeletek által eszközölje.“ E' pontra jegy alatt következő észrevétel áll: „Miután tiszthatóságunknak e' tárgyban 's az őt terhelő díjfelfüggesztés megszüntetése iránt a' f. k. kormányzékhez fölterjesztett kérelme eredmény nélkül maradt: a' közönség elhatározta, a' nemzeti gyűlés előtt tett ezen indítvány erőteljes pártolására minden szász hatóságot körlevél által a' leghatályosabban felszólítani.“

Déva, oct. 18. Vidékünkben mond az E. H. az egész nyár és ősz, kivált october olly meleg volt, mint augusztus szokott lenni. Esőnk 3 hónap óta nem volt, minek következtében a' mezei virágok másodsor is nyitlak, sőt az alma másodsor is megért, szőlőt is láttam V. — Hunyadon zsendülő félben. Továbbá másodsor ért málnát, földi epret, virágzó borostyánt. Borunk igen jó, csak hogy kevés termett. A' korán vetett gabonák már olly buják, hogy sokan a' Maros-melléki téreket kénytelenek voltak kiszántani 's újból vetni. A' házi gazdaszszonyok nem kis aggodalomba estek a' miatt, hogy a' besavanyított és savanyított káposzta, kerti vetemények 's kivált a' burgonya nagyon kezd rothadni, miért áruk is hág annyival inkább, mivel a' bányasági nagyon veszik, nálok sem gabona sem széna nem teremvén. Naponkint 30, 40 szeker jó 's megye a' Mezőség és Brassó felé gabonát venni, minélfogva a' tisztabuzá vékája 3 ft. 12 kr., elegyes 2 ft. 40 kr., rozs 2 ft., zab 1 ft., törökbuza 1 ft. 40 kron kel. De ez ár nem állandó, mivel naponkint növekszik. — Hunyad megye Kis-Oklos nevű helységében october 24kén, kenyérsütéskor kenderét is száraztani kívánó oláhné vigyázatlansága következtében 24 ház, gazdasági épületekkel 's takarmányokkal együtt annyira elhamvadt, hogy most a' tulajdonosok alig tudják telkeik terjedelmét 's határit megkülönböztetni.

V. — Hunyad. November 3ára viradólag városunkban egy boltot felverték, 's elhordottak belőle holmi tápszereket. Illy keresetmódot e' városban hol éjjel hol nappal már régen gyakorolnak 's ha kérdjük a' polgártól vagy nempolgártól, irtól és nem irtól e' merények elkövetőit, hinné az olvasó, hogy mit felelnek? Semmit, legfőlebb vállat vonitnak mosolygó arczeal 's olly jelentékes tekintettel, milyet akkor szoktunk váltani, midőn olly bonyolult tárgy iránt van kérdés, melyről érezzük, hogy titkos kulcsát, ha mellékes okok nem tartóztatnának, magunk feltalálhatók, de hallgatunk 's épen e' hallgatásunkkal teszszük a' dolgot érdekessé. Ha kérdjük továbbá: hát nyomozások nem történtek e' ? Azt felelik: nem, mivel a' kinek köréhez tartoznék ez iránt rendelkezni, bizonyos okokból az illy tényeket bepanaszolni nincs kedvünk. És ha kérdjük: hát valamely károsodott birtokosnak nincs e' a' büntettesről bizonyítványa, ismét azt felelik: volna biz az, de meg az éhes medve barlangjában közel tanyáz hozzánk, ha néha néha kevés sajátunkat elragadozza is, eltűrjük, nehogy ha elleneinek mutatkozunk, minket ragadjon el 's várunk, míg vagy egyesített erővel kiüzve barlangjából, hurokra kerithetjük, vagy az állatok királyánál valaki panaszt tevén kérdőre vonja medve uramat sáfarkodásáért. És így mi most csak annyit kívánunk: uram szabadíts meg a' gonosztól, 's mikor ez egy jöltevő szellem közebejtőttel megtörténik, akkor így fogunk imádkozni: uram! ne vigy többé a' kisértetbe.

Árvák ügye. Az ügyefogyott árvák sorsa minden jól rendezett státusban a' közigazgatás egyik fő gondját képezi. Nemesak a' humanitás, hanem a' nemzeti gazdaság érdeke is parancsolja, hogy a' társaság azon tagjainak kápeztetéséről 's neveltetéséről intézkedjék, kiket a' sors természetes támaszaiktól, szüleiéktől megfosztott. Igen hajlandó volnék az europai statusok kormányzati bölcseségét a' nevelési eszközök arányához mérni; de a' status-igazgatás keresztyéni szellemét misem tükrözi hivebben, mint a' figyelem és részvét, mely az árvák ügyére fordítatik. 'S alig

lehetne kijelölni státust, mely Helvétziát e' tekintetben fölülmulná. minden lépten intézetekkel találkozik ott az utazó, melyek feladása hasznos státuspolgárokká nevelni az elhagyott szülétlen árvákat. F e l l e n b e r g és P e s t a l o z z i halhatatlan utmutatók valának e' téren, 's nemes tetteik szent emlékére pietással tölt el minden jobb keblet.

Hazánkban már régibb időkben találkoztak egyes emberbarátok, kik költséges árvaházakat állítottak. Polgári közszellem több nagy városban hasonló szent menhelyeket hozott létre. 'S ha az üdvös czél mégis teljesen elérve nem volt általok, annak merném tulajdonítani, hogy ezen intézetek törekvése nagyon egyoldalulag 's abban látszott csak öszpontosulni, miszerint az árva ne éhezze; holott nevelés és képezés az egyedüli ok, mely az intézeteket árvák számára szükségessé teszi. Annyi emberi érzelem a' legvadabb kebelben is lakik, hogy az elhagyott árvát éherhalni ne hagyja; de magányosak könyörölete ritkán terjed továbbra a' szoros testi tápláléknál; polgári nevelést 's közhasznu szakképezést egyedül közintézetekben várhatnak olly árvák, kiknek a' sors egyéb örökséget nem hagyott, mint a' közizgalom jogát.

Az árváknak illy közintézetben meg kell adni az irányt jövővő életpályájokra, rokonszellemben azon nemzetgazdasági forrásokkal, melyekből a' nép nagyobb része veszi keresetét. Azért Angliában az árvaintézetek egyszersmind ipartanodák, ellenben Helvétziában gazdasági iskolák. Helyesen fogták fel e' szempontot Karap és Diószeghy tiszteltre méltó hazánkfiak, midőn árvák számára a' zeleméri gazdasági intézetet alapíták. 'S azt hiszem, hogy én is részemről a' szökehalmi (Czegléd melletti) gazdaképező intézet teljes közhasznúságát csak az által egészttem ki, hogy azt egy gazdasági árvanöveldevel kötöm össze. Mit is ezennel csak azon okból kívántam közhírré tenni, miszerint azon emberbarátok és hatóságok, kik ez alkalmat használni kívánják, ajánlásra méltó védencczeik iránt mielőbb nyilatkozhassanak. Jövő tavasszal, vagyis apr. 1ső napján 8 árva, 's azontul évekint csak 4 véteik fel az intézetbe, 's azok onnét nyolcz év lefolyta előtt ki nem léphetnek. A' felvételt főfeltételei: az árva 8 éves és egészséges legyen, 's bizonyosságot hozzon, hogy szülei nem élnek 's gyagonos rokona nincsen, 's reá semmi örökség nem maradt, gyámjai pedig gyámatai jogaikról lemondanak. Ez idő alatt az árvák élelmüket 's ruházatukat 's minden képezési eszközeiket az intézet költségén veendik. — Pesten, november 18án 1846.

Török János.

Az iparműkiallítás sorsjáték húzása

f. november 29kén a' nemzeti muzeumban fog tartatni. O-hajtotta volna a' bizottság, hogy a' húzást már e' vásár folyama alatt eszközölhesse. Azonban a' vásár legutolsó alkalmat be is kelle várni, hogy a' vidéki beküldések, minden rövidség nélkül, megeshessenek. 'S így is nem egy helyről nélkülözük még a' számtételt. A' bizottság egyébiránt ószinte örömmel 's a' köszönet ószinte érzetével értesíti a' tisztelt közönséget, mikint a' már eddigi bizonyos számadás szerint 13,000 pft értéknel több játszathatik ki, mikint az előre hirdetet nagyobb nyereseményeken fölül még számos értékes tárgy is soroztatott a' kijátszandók közé, jelesül pedig zongora es kocsi is fog nyereseményül nyujtatni. — A' sorsjáték nyereseményei, külön külön kiállitva, láthatók lesznek f. nov. 26től kezdve a' nemzeti muzeumban. A' húzás napjáig többnyire mindig vásárolhatni jegyeket az iparegysület irodájában, ujjvilág-utcai Ilkeyházban; az iparműtárban, Böhm István posztó-kereskedésében, a' városháztér és kigyó-utca szögletén a' zöldfánál, Mezőc dohánykereskedésében váczai-utczában, honnan a' dohányzó-terem számára több szép tajtpipa 's egyéb dohányzási és szivarozási eszközök lónek megrendelve. Pest, nov. 21én 1846. A' kiállítási bizottság rendeletéből. C s a n á d y, jegyző.

Budapesti napló. (Nov. 26kán.) A' szeretet magamon kezdődik, mond egy avas közmondás; a' mai fővárosi nép e' szeretetet nem közvetlenül önmagán, de inkább tisztességgel mondva: gyomrán kezd; ki is ne kezdené épen ott a' mai szük világban? elég ahoz, hogy az itteni gyomrokban rendkívüli mozgalmak keletkeznek csak azért, mert a' száj nem elegend mozog: Pestmegye tek. rendeai a' hus árat dec. közepétől kezdve fölemelték: (Bécsben leszállított) 's ebben meg van fejtve mindazon szomorú körülmény, miszerint nálunk kevesebb hús, de annál több pénz fogyasztatik. Egy font hus ára ekkor 16 kr lesz, ámbár a' marha olesó, az eleség pedig kevés. — E' tárggyal kapcsolatban czélszerű megemlítnünk egy pár jöszivű mézáróst, kik környékeket egy font hus helyett jobbadán 2/3 del látják el, azon gyakorlati tapasztalásra jutván, hogy ha az igazság sűjtő keze 10 pengőforint büntetésre vág be hozzák, az ó sűjtőbárdok e' pillanatnyi veszteséget hónapokonkint sokszorozva veszi meg a' közönség; 's jaj annak, ki őket bevádolni merészle: ha reggel korán megy vágószékökhöz, órákig várhat hogy saját pénzéért illetékét megkapja. E' tény azonban annál kevésbbé szükséges pár helyhez kötni, mivel a' példa már számomb utánzóra talált a' körültekintő és gondos husárusoknál. Ime látjuk hogy az erélyes élelmi bizottság sem tehetett meg

mindent a közönségnek zsarolótló megmentésére. Csak szabad mérés uram! mindenfélét, a közönség majd elég ildomos leend megtalálni az egyensúlyt. A borju, jub, ürü- és bárányus már öt helyen szabadon méretik városunkban, mint már régebbről óta Budán.

Szép szám száz darab arany! mit „Zách unokáji“ öröklöttek. Szigligeti illy című jutalmazott szomorujátéka mult hétfőn került színre; igen szomorú darab volt, 's nagy közönséget győzött meg arról, hogy nálunk a dramairodalom még nincs, képviselve tökéletesen 's ennél fogva jobbadán csak bizcogva közeledünk felé. Szerző tanusítá, hogy Czakótól sokat tanult, de kellő fokra vagy tökélyre még a jellemek kifejtésében nem juthatott. Előadás vége felé a világitó légszesz is szunnyadozott, mit a közönség lepiszegett, azonban ez is hátsra volt számítva. Látszik hogy szerzőnek még a légszesz is engedelmeskedik, sőt hatályosabb jelenetknél az alólról jövő léghuzamtól is ugyancsak horzadoztunk. Végül szerző kóhivatott, de meg nem jelent.

Jól ténnek vegyészünk, ha a híresztelt burgonyakórról, minek több lap ország- sőt Európáig szomorú példát említi, bővebb ismertetést nyújtanának a közönségnek. E' méregdrága időben nem szívesen közlünk oly tudósításokat illy nevezetes élelmi szerről, kivált midőn azok egyetemes alaposságáról még kételkednünk lehet.

Mult hétfőn ismét egy kis hó esett, miből eső lett, de csak az ereszek alatt; e' tüneményre a' duna-gőzhajózási társaság bevonta vitorláit, azaz: a' gőzhajók járását mind fel mind lefelé megszüntetnek nyilatkozattá. Azonban e' megszüntetésnek leginkább a' Duna csekély vize volt oka, úgy hogy a' gőzösök Pestről csak Gönyőig járhattak. Most már hiteles tudósítás szerint ismét utnak indulnak Feldunán a' gőzösök minden másodnap egész Bécsig.

A' fiatal iróted, melly fél év előtt alakult, czélját nem nyilvánítható körülmények miatt meg nem közelíthetvén, feloszlott 's ezental ismét a' divatvilágnak szentelendő munkásságát.

Majd felszázad pisztoly körül néhány fiatal ember ült: a' pisztolyok csak horról voltak töltve fojtás nélkül 's a' versenyzés vígan folyt; eszünkbe jutottak a' fiatalság boldog napjai, és a' szülők agg gondoljai: az ifjú nemzedék most is, mint ezélt, poharak közt talál mulatságot, 's a' jövőről fenszólva gondolkodik, de a' tetteket őszapára hagyja, kik valóban e' rélyes férfiak legyenek, ha szép remények igényeit kielégíteni kívánják. Mikor jó a' kor, midőn ifjaink nemesb hivatalukra eszmélve több gondot fordítandnak önképzésükre, hogysem jobb meggyőződésüket eszem iszom koreszólyán adják el egy szolga életért?

A' pesti sós perecz csak abban különbözik a' többi perecztől, hogy kissé sötánabb, 's kik vele gyakran élnek, vajjon nincsenek e' kitéve az elsoványodás veszélyének? E' teli tápszert már árulják utzánkön nemzeti szalagos bokráttás fehérkalapu legények német síp mellett.

Iparosaink között mindinkább fejlődik a' műértelmiség 's a' tökéletesülés és haladás ösztönétől sarkallatva, vagy új felfedezéseket tesznek iparszakáikban, vagy a' meglévő külföldi találmányokat utánozzák szerencsés sikerrel. Így többi közt Kajdán Miklós pesti gombkötő mester két évi folytonos, türelmes és költségigénylő kísérletek után feltalálta az úgynevezett patentgomb-készítés titkát, 's alig mult néhány hete, hogy a' három gép, melly műtermében áll, kielégítő eredményt mutathatja dícséretes fáradozásának. Egyik iparegyleti választottsági ülésben megvizsgáltatását kérte gyárának, mi végett ot tagból álló bizottság küldetett ki, — szerelnők tudni ennek véleményét, mellynek ajánló létéreül ugyan — saját szemekkel tett vizsgálat után mondhatjuk — legkevesbet sem kételkedhetik a' derék iparos, mégis megnyugtatására szolgáló annak mindelelőbbi nyilvános közlése. Ugyanott láttuk a' szatmárnégyezi hajduszemélyzet számára készülő ruhásinórokat hóni gyapjuszórból, melly készítményeit a' szorgalmas iparosnak bátran ajánlhatjuk, példányul bármely megyének is a' mostani szakadékonny szinellen gyártvány helyett. Hogy pedig üzlete tökéletes legyen, derék neje is előmozdíja iparát, zászlókat, tarsolyokat 's több e'félélt legizletesbbern hímvezet. Arany övei, vízközlősei, kardkötőji arany gyűrűdek 's boglározzattal, kolszagg 's sastollai kalpagokra szinte közkedvességben állnak. (Beküld.)

F. évben az uralkodó betegségek egyike a' váltóláz volt. Nemesak a' fővárosban, de országszerte dühöngött az 's áldozatokat is nagy számmal ragadott.

Rosenfeld Pestmegyében fekvő Alberti mezővárosi seb-orvos, kinek e' részben dícséretesen emlegetik lapdacsát, mellyek hírszerint számos embert mentettek meg tartós nyavalygástól, legujabb híre szerint különös hathatósága cseppeket talált fel, mikkél a' váltólázat néhány nap alatt elhajta. Alberti környékén e' miatt számos ajak hálát reber a' derék emberbarátnak. Czérszerének tartanók, ha mind a' két szer iránt a' pesti orvoskarral értekezésbe bocsátkoznék a' nevezett egyed 's e' hathatós gyógyszer, emberiség javára köztudomásává tenné. Nem hishetjük, hogy Rosenfeld ur találmánya közlésétől vonakodnék. (Beküld.)

A' népkönyvkiadó-egyesület költségén létrejövő erkölcsi, hazafini, gazdálkodási 's közgazdasági elvek és érzelmeik terjesztésére czélzó „Népszerű elbeszélések“ második füzeté megjelent; tartalma: „A' falu bírása“ írta Bonyhay Benjamin; az egyesület által első jutalomra érdemesített pályamű. E' füzetkét két czélszerűleg alkalmazott fametszvény díszesíti, egyik: falusi tanácsülés kulacs nélkül, másik: Rétvölgy helysége. Ara csak 6 kr. p. Nagy pártolást és terjesztést érdemel.

Ausztria.

Krakóban nov. 16kán délelőtt következő tudósítványok bocsáttattak közre: I. A' három védhatalom: Ausztria, Porosz és Oroszország nevében, Krakó szabad állomány időközi kormányát vezérő altábornagy Castiglione gróf, ezen hatalmak nevében 's megbízatása következtében köztudomásul adja, miszerint ugyanazok folyó hó 6kán

Bécsben következő egyezséget kötöttek 's irtak alá: Megfontolván, miszerint a' lázadás, melly az 1816ki február hóban Posen nagyhercegségben, Krakó és Galiciában az isméretes eseményeket előidézte, oly merény volt, mi számos hóni bünöstárs segedelmével a' távolban készítette elő; — megfontolván, miszerint a' vétkes párt a' kijelölt órában fegyvert ragadott, az ellenségeskedést megkezdte 's nyilatkozványokat bocsáttott ki, mellyek általános zendülésre szólítottak; megfontolván, miszerint Krakó székhelye volt egy központi hatóságnak, melly magát forradalmi kormánynak nevezte, 's miszerint ezen kormánytól a' lázadás vezérlésére szolgáló nyilatkozványok 's felszólítások eredtek; megfontolván, hogy mindezen körülmények öszsesen Krakó városát sajátképi ostromállapotba helyezték, miután a' három udvar: Ausztria, Porosz és Oroszország feljogosítva fogtak volna lenni minden háborui jog-használásra; megfontolván, hogy ők már egyedül ezen okból feljogosítva voltak az ellenséges állásba helyezkedéskül rendelkezn; megfontolván, azonban, miszerint nem volt nézete a' három hatalomnak, Krakó várost az erősebb törvénye alá vetni, mivel hol oly nagy erőgyenletlenség uralkodik, ezen törvény semmikép sem alkalmazható; megfontolván, miszerint épen oly kevésbé forog az kérdésben, hogy ama város felett boszut álljanak, vagy azt megbüntessék, hanem hogy az említett három hatalom egyebet a' béke 's rend helyreállításán kívül nem akar a' krakói birtokon, és semmi egyéb czéljok, mint népeiket hasonló események ismétlésétől védeni, mellyek azok nyugalmát oly erősen megzavarták; továbbá megfontolván, miszerint a' köztük 1815ki máj. 3kán kötött szerződés által Krakó város birtokával együtt, szabad, független és szigoron semleges várossá nyilatkozattván ki, a' három fens. szerződő fél őtálma alá helyzetetett, 's miszerint a' három udvar ezen egyesülés által a' Krakó városra vonatkozó czikkelyt, melly különféle szerződéseikben 1815ki máj. 3ka 's april 21kéről áll, (mellyek egyike ő felsége az ausztriai császár 's ő fels. az orosz czár közt, a' második, ugyanazon kelet alatt ő felsége az orosz czár 's ő fels. a' porosz király közt kötöttek) foganosítani akarták; megfontolván, miszerint mindazáltal Krakó szabad város fenállása távol attól, hogy nézetőknek megfeleljék, sőt inkább forrása volt nyugtalanosság 's rendtelenségeknek, mik husz év óta nemesupán ezen szabad város jóllétét 's a' szomszéd országok biztonságát fenyegették, hanem általánfogva az 1815ki szerződések által megállapított ügyrend megdöntésére czéloztak; megfontolván, miszerint számos ilyenmü tény, mellyek sokkal isméretesbnek, semhogy azokat itt előszámlálni keltsene, Krakó szabad város állapotát lényegében egészen megváltoztatták, 's miszerint Krakó a' szerződések határozatival ellenkező lépések által ismételve megszégé a' kötelezettségeket, miket a' szigoru semlegesség reá hárított, hogy ezen lépések különféle izekben a' három hatalom fegyveres közbejárulását vonták magok után 's minden változás, mellyek belső szerkezetében a' végett történtek, hogy kormánya nagyobb erőt nyerjen, nem volt elégséges ezen sajnálatos tények ismétlésének akadályoztatására; megfontolván, miszerint jószándéku intézkedések által tanusított türelme a' három kormánynak a' helyett hogy czélt ért volna, a' fenálló rend engesztelhetetlen ellenségit mérenyekben méginkább megerősítette, 's miszerint Krakó szabad város gőcza (tűzhelye) lón egy ujabb, messzire terjedt öszseseküvésnek, melly valamennyi egykori lengyel tartományra elágazott; megfontolván, miszerint ezen büntetésre méltó méltatlan vállalathoz egy épen onnan intézett fegyveres megtámadás párosult, 's Krakó közép-ponttá alakult, honnan a' lázadási szellem a' szomszéd státusok belbékéje alapjait aláásni ügyekezett; mindezek következtében megfontolván, miszerint Krakó politikai testületül gyöngébbnek mutatkozott, semhogy a' lengyel kívándorlottak folytonos izgatásának ellenállhasson, mellyek ezen szabad várost erőlteti szolgaságban tartották, 's következőleg az már semmi biztosítékot nem ad a' hatalmaknak a' már többször ismételt felforgatási kísérletek megmegújításai ellen; megfontolván, miszerint illetén merényletek nyilvános megsértése az 1815ki máj. 3. s april 21kei szerződésnek, valamint a' Krakó szabad város részre 1833ki máj. 30kán adott alkotvány szabály II. d. cikkének; megfontolván, miszerint az épen említett, Krakóra vonatkozó egyesülések a' három hatalom közt, főleg a' végre ismételtettek az 1815. jun. 9kei bécsi congressus közoklevelének 6. 7. 8. 9. 's 10ik cikkeiben, hogy ezen oklevél a' kabinetek közt különféle ügyvezérleteket illetőleg történt egyezség különféle eredményit foglalja magában; megfontolván, miszerint ha a' három udvar mainap Krakóra nézve megváltoztatja a' dolgok helyzetét, miben 1815dik évben önként meggyeztek, csak tagadhatlan joguk gyakorlatába lépnek vissza; mindezen okokat megfontolván, 's mert végül statusaiknak Krakó szabad város által veszélyeztetett biztonságáru gondoskodniok kellett, a' három udvar: Ausz-

tria, Porosz és Oroszország következő határozatokban egyeztek meg: 1) a' nevezett három udvar: Ausztria, Porosz és Oroszország visszavonják a' Krakó városra vonatkozó szerződvényczikkeket; mellyek egyike ő fels. az ausztriai császár 's ő fels. az orosz czár, másika ő felsége az orosz czár 's ő f. a' porosz király közt kötöttek, 1815. maj. 3. és apr. 21. aláírtattak. Hasonlókép az oda mellékelt pótlékszerződvény Ausztria, Porosz és Oroszország közt szintazon napról, visszavonatik 's megsemmítetik. 2) Ennek következtében Krakó város 's birtoka Ausztriához csatolatik vissza, 's az ausztriai birodalommal kapcsolatik öszsze, birandván azt ő cs. 's apost. kir. fels. ugy mikép 1809ik év előtt birta. Krakó nov. 16. 1816. Castiglione.

II. Mi I. Ferdinánd 'stb. Miután az 1809. oct. 14kei bécsi béke által Krakó város a' határos birtokkal országunktól elszakított 's az akkori varsói hercegséghez csatoltatott, 1812. évi harc események következtében pedig az orosz czári sergektől meghódítottat, istenben boldogult atyánk, néhai I. Ferencz császár a' szövetséges porosz és orosz udvarokkal 1815. máj. 3 — apr. 21kei szerződés által egyesült, miszerint Krakó a' részire szabott birtokkal jövőben egy e' három hatalom őtálma alatt állandó, szabad és független várost képezzen. Elhatározott föltétele 's megkivántató záradéka mindazáltal ezen intézkedésnek volt mind az említett város szigoru semlegessége, mind azon kötelezettség, miszerint semminemü szökevényeknek, kik a' három védhatalom alattvalói volnának, menedéket 's tartózkodást adnia nem szabad, sőt azokat tüstint illető hatóságai kezébe szolgáltatni köteles.

Tizenhat éves szomorító tapasztalás azonban tanusítá, miszerint Krakó ezen föltételeit független létezésének nem teljesíté, hanem 1830. óta szakadatlanul tűzhelyül szolgált ellenséges mozgalmaknak a' három védhatalom ellen, mig végre f. évi február hónapban erőszakos és veszélyes föllépések színhelye lón. Miután kormánya 's törvényszerű alkotvány megszüntetett 's a' város sorsa öszseseküvétek kezébe jutott, kik „lengyel forradalmi kormány“ czimet vónék fel 's valamennyi egykori lengyelországi részek lakosait a' fenálló kormányok ellen lázadásra 's fegyverre szólítottak, a' krakói birtokból fegyveres csoport rontott státusainkba. Melly okból

Krakót újra védhatalmi sergekkel meg kellett szállani, 's egy hadi hatóságink alá rendelt időközi kormányt nyal ellátni.

Ezen előzvények által képtelenné tétetvén, az európai béke 's rend-ellenségek által szétrombolt alapjait Krakó szabadsága 's függetlenségének ismét helyreállítatni, 's áthatva azon kötelességtől, miszerint mind hű galicziai alattvalóinkat, mind magakrakói lakosi jog 's rendszerető részét épen ama felforgatási párt megtámadásai 's izgatásai ellen biztosítsuk, porosz király 's orosz czár ő felségei öszseskötötésben Krakó szabad város sorsát komolyan megfontoltuk. E' végre tanácskozásokat intéztettünk a' berlini és sz. pétervári udvarok külön felhatalmazottival.

Ezek eredménye egy, Bécsben f. évi nov. 6kán kötött egyezség, melly által a' Krakó városi három védhatalom az azt illetőleg 1815. máj. 3kán kötött szerződéseket visszavonja 's megszünteti, minek következtében említett város birtokostul, valamint azt 1809. oct. 14kei bécsi béke előtt istenben boldogult urunk atyánk és elődünk birta, kormánypálcánk alá viszszatér.

Ezek következtében mi, a' mint ezennel történik, birtokba veszszük említett Krakó várost 's eddigi birtokát, egyesítjük azt örök időkre koronánkkal, 's elválhatlan alkatrészeül nyilatkozatjuk azt császári birodalmunknak, mellyhez ezennel csatoljuk is.

T. Deym Móricz gróf kamrásunkat, val. kormánytanácsos 's prágai városkapitányt nevezszük ki udv. biztosunkul ezen birtokfoglalásra 's Krakó város és eddigi birtoka öszses lakosságát saját javokért komolyan felszólítjuk, miszerint ezen általunk küldött udv. biztosnak, 's illetőleg az általunk fenállókul elismert vagy ujonnan behelyzetendő hatóságoknak vonakodás nélkül engedelmeskedjenek, 's az általunk hozott 's hozandó rendeleteket pontos tartásuk meg. Ezért ígérjük mi nekik szent vallásuk fentartatását 's őtalmazását, részrehajlatlan törvényt és igazságot, minden státustehert méltányos felosztását 's a' közbátorlét erős kezeltését. Azoknak, kik magokat kegyelmünkre, javokra szolgáló jelen rendszabályink haladéktalan elfogadásával 's házunk iránti hűség és ragaszkodással méltókká teszik, folyvást kegyes fejedelmök 's császárijok leszünk 's igyekezendünk őket lehetőleg részeltetni azon javokban, miket egy nagy 's hatalmas birodalmi egyesülés Krakó lakosinak nyújthat. Kelt csász. lakunkban Bécsben nov. 4kén 1816 — uralkodásunk tizenkettedik évében. Ferdinánd 'stb.

Amerika.

Az amerikaiak vesztesége Montereynél 600 egyedre számittatik, a' mexicóiaké 1500ra. A' washingtoni kormány el van határozva a' háborunak nyomatókkal folytatá-

sára, Graham őrnagy hasonló értelmű tudósításokat vitt Taylor tábornokhoz. A hadminiszterség illető utasítása következő: A berontási terv változtatandó. Montereytől az induló Mexico fővárosig legalább 600 ang. mérfölddel hosszabb mint Tampicotól vagy Alvarado vagy Veracruzról, mely utóbbi város legkéjelmesebb kiindulási pontul ajánljuk. Ennélfogva a Patterson alatti hadosztály önkéntesekkel megerősülten, tüstint Tampicot foglalja el a Mexico belsejébe vonuljon ugyanazon időben támadtassék meg vizen és szárazon Veracruz is. Taylor tábornok, őrséget hagyván Montereyben, főhatalmával haladék nélkül Saltillo ellen nyomuljon 's élelemszereit e mellett Mexicotól huzza, mi végre azonban a hátráló ellenség által kimerített országban csapatot osztályozni lesz kénytelen. — Almonte tábornok 's hadminiszter időközi elnöknek nevezetett Mexicóban, Santa Ana a hadsereg fővezérévé. Mint ilyen Santa Ana szódus iratot intézett Almontehez, melyben, miután hazafiságáról hosszadalmasan értekezik, mondja: hogy az ő helye a hadseregnél van a nemzet által kijelölt állomáson, itt akar küzdeni 's gyógyzni, vagy meghalni. Mig itt kötelessége tartóztatja, nagy hibát követne el, habár rövid időre is a köztársaság legfőbb hivatalát elvállalná. Ő a nemzetet egészen önuralkodóul hagyja, 's mig ő táborostul a haza elleneivel szemközt áll, rendelkezék az a már összehívott cortes által egészen szabadon 's akadályozatlanul jöendő alkotványt fölött. Ő mindennel, mit a cortes határozand, előre megelégszik 's a nemzetért minden szolgálatra kész. A santafei tudósítások egész sept. 9keig terjednek. Hallomás szerint 5 ezer mexicói van indulóban Chihuahuaóól Kearney tábornok ellen megtámadólag, 's e részben nem sokára összeütközést várnak. — Yucatanból ismételve tudósítás érkezett, miszerint ezen státus, mely Mexicotól tényleg függetlennek nyilatkozott, azzal ismét összezsalakozott 's az amerikaiak elleni háboru minden veszélyiben szándékozik osztozni vele. — Az egyesült státusok a winnebagoes indiánokkal szerződést kötöttek, mely szerint ezen törzs az általa lakott egész földet 's ehhez még 2—3 millió holdat, min eddig vadászjogot gyakorolt, az egyesült státusok birtokába bocsátja. Ezen 's a mult évtavaszon a pottawatiakkal kötött szerződés következtében az indiánok jogzemei a Jova státusban egészen eltöröltetvék. Az indiánok az átadott birtokot egy év alatt elhagyni, 's nyugatra Mississipitől a számokra kijelölt hazába vonulni tartoznak. A kikötött vételár-összeg nagy része szerződvényileg az indiánok oktatására van szánva. — Charleston 's egyéb tengerparti pontokon a szélvész nagy pusztításokat okozott.

Portugália.

Oct. 30kán királyi végzeménybocsátattott ki, miszerint a királynő addig, mig a mostani körülmények tartanak, dictatori hatalommal ruházta fel magát. Ennek alkalmazásáról a miniszterek a cortes összehívására után fognak számot adni. Oct. 29kén a királynő, férje kíséretében, kinek épen névnapját ünneplék, nagy szemlélet tartott a lissaboni sergek fölött. Igen kételkedtek a fővárosban, hogy das Antas gróf ez ellen nyomulni merészeljen. Sa da Bandierát állítólag Portóba küldötte a fölkelő csapatok föl-

lötti paranos átvételére. A tekintet, melyet Lissabon most nyujt, valóban valami rendkívülit tüntet szem elé; közepette valamely hadi tanyának gondolja magát az ember; mindenütt egyenruhát látni, mindenütt fegyverzörej hallani, és semmi más zene nem hangzik, mint katonai. — A britt őrhajóhad egy része Tajo torkolatánál horgonyoz. Oct. 30án néhány francia hadigözös érkezett Lissabonba, hova spanyol hadihajókat is vártak. A pénzügyi állapot naponkint szomorubb, a váltófolyam mértéken tuli 's máris néhány kereskedőház megszüntette fizetésit. Egykori hadminiszter Musinho de Albuquerque elhagyván a fővárost a fölkelőkhez csatlakozott, kinek példáját többi közt Bomfin gróf is követte volna. Hallomás szerint Porto város a fölkelőknek meghódolt. —

A portoi lázadás folyvást tartott sőt növekedett. A douro-torkolat királyi rendelvény által ostromállapotba helyeztetett. Ennek fentartására egy corvett 's két kisebb naszád rendeltetett. A fölkelők csak egy kormánygözst ejtettek hatalomkba, de das Antas gróf erősen állt a parancsa alatti sergekkel 's Terceira herceg valamint Campanha királyi hadsegéd a hercegtöbbit tiszti karával együtt folyvást még a demokraták kezében voltak. A lázadás még egyéb városokra is elterjedt; így Evora szinte a kormány ellen nyilatkozott. Hasonlag Braga és Penafiel, e két hely azonban dum Miguelhez tért át; Penafielben miguelista kormányjunta alakult. A sergek általján fogva hívek maradtak a kormányhoz; néhány guerillát meg is vertek Lissabon közelében.

Spanyolország.

Ismét hírek szállongnak miniszterváltásról — legalsóbb módosításról, azonban még mi sem bizonyos. A királynak természetesen oka van a mostani miniszterség, névszerint annak legbefolyásdusabb tagjai Mon és Pidal ellenében ezek családja 's önmaga iránti viselete miatt érzékenykedni; azonban látható ürügy nélkül még sem fog változást tenni, mert el van határozva mindenben tapintat 's eszélyességgel járni el 's fordulatokat, melyek az országot mindenkor terhes bajakkal fenyegetik, lehetőleg elkerülni. Szózatok keletkeztek mégis, mintha Narvaez 's egyéb tábornokokat, kiket az anyakirálynóval meghasonlott állapotban vélnek, az országból száműzni szándékoznának. Ez ugyan tulságos hir, mégis fekszik benne valami, mert az anyakirálynó elkésért háborut üzent Narvaez 's egyéb tábornokoknak, kik elégtelenségeket fejezék ki a fölött, hogy Krisztina tovább is az ország ügyeibe avatkozni akar 's ez urakat az udvartól és lányától távol tartani ügyeszik. Mindazáltal habár Krisztinának sikerülne is Narvaez és társait újra száműzteni, ezzel ő mégsem érne többet el, mint elleneinek kevesbülsét néhány egyeddel; mert a közvélemény mindig ellene fog lenni, mely is naponkint ellenségesnek mutatkozik iránta. Valóban egész Spanyolországban nem létezik ember, ki ezen nót távol ne szeretne hazájától. Azért ohajtották leginkább sokan Izabella házasságát, hogy megszabaduljon anyja gyámságától; annál kellemetlenebbül türi most a közönség, hogy a végbement házasság után is megtartja politikai befolyását 's ez által névszerint Rianzares hg családját törekszik emelni. A ki-

rálynak szinte van oka panasza Krisztina ellen, de csak az időtől és közvéleménytől várja a tőle megszabadulást. — Okosan tartózkodik megsértéstől, látván: mily gyöngédséggel esügg anyján Izabella, ki szerencsére imádja férjét 's naponkint elégtelnebb és vidámabb szint visel. A spanyolok örülnek e jelenségen, nemcsak azért, mert örömet látják boldognak a királynót, hanem azért is, mert ez az anyakirálynó befolyásának csökkentésére fog vezetni. — A király azzal is tanúsítja eszélyességét, hogy a házasságkor osztott kegyelemjelekkel néhány exaltado-párti személyt is megörvendeztete, valamint testvére don Enrique irányabani viselete is igen méltányos volt eddig, mert mig ő fájdalomt jelentette ki a fölött, hogy magát az pártfőnökül vetette föl, kinyilatkozatá egyszersmind, miszerint mindent kész érte tenni szerencsége 's megelégtülése előmozdítására. A király gyöngédségen szereti családját 's azt forrón ohajja maga körül látni.

Anglia

O' Connell, tekintetbe vévén az Irlandban uralkodó inséget, lemondott a jelen évi repealáról. Egyébiránt az Irlandból érkező hírek valamivel örvendetesbben hangzanak. A szegény néposztály foglalkodtatása mindinkább szabályoztatik 's azzal aránylag esökken az inség, mely azonban még is folyvást elég nagy. A repeal-mozgalom igen kevés érdekel bir 's gyűlései csak kölcsönös személyeskedési térré váltak.

Szombat nov. 1jén három órai kabinettanács tartott a külügyi miniszterség hivatalában; hallomás szerint a portugál ügyek forogtak szőnyegen. — A szabad élelmiszter-behozatal melletti igazítás, dacára a kenyér-árcsökkenésnek, folyvást növekszik; Birminghamban nagygyűlés vala e végett a polgármester előlülése alatt tartandó; ugyszinte egy emlékiratot szándékoztak e tekintetben Glasgowból Russell lordhoz intézni, egyszersmind őt az élelmiszter-bevitel hajtásai törvények ideiglenes felfüggesztésére kérendők. — A „Hibernia“ tudósításokat hozott Port-au-Princeből sept. 27kéről. Azon rendszabályok, melyeket az elnök az egész szigetnek egy igazgatás alá leendő egyesítésére hozott, kedvező sikert ígértek. A szigeten uralkodó nyugalom 's az idegen hatalmakkal barátságos viszony Riche elnököt a közhittel ismétli helyreállítására képesíték. A senatushoz intézett egyik feliratban kinyilatkozatá, mily szükséges volna a családsgteljes papiros pénzrendszert megszüntetni. A kormány fölügyelmét arra fordítja, hogy a státus-kiadásokat a bevétellel helyes arányban tartsa.

Olaszország.

Rómában nemrég egy földművelési társulat alakult, mely ő szentsége pártfogásának is örvend. Elnökül Massimo bibornok van megválasztva 's a legelső római nagyok részt vesznek benne. A társulat programja öt czikkből áll, 's a földművelés különféle ágaira terjed. Mily üdvös és fontos leend ez idővel a római Campagna földművelésére, legjobban megitélhetik a szakértők, hallván, hogy az egész tervet dicséretesen ismert Coppi apát készíté, ki e tárgyban már több iratot bocsátott közre.

94ik szám.

† Szerszám 's tüzfifa árverés. Nagy-kovácsi helységben, mi Pest-Budától egy órányira fekszik, f. e. november 30án és azt követő napokon d. e. 9 órakor kezdve több holdra menő erdő nyilakra osztva fog árvereztetni. 2—3

Hirdetvény.

A sóvári kir. sóházal f. évi november 26kán reggeli 10 órakor 850 szonnyi hen, vagy pedig az iránti bizonyítványnak, méro zab és 900 mázsa széna szállítása i-hogy az ebbeli öszveg egy kir. pénztárba ránt fog nyilvános árlejtés tartatni. letéttet, valamint azon nyilatkozatnak is leszen 1 ft 12 kr pp., egy mázsa szénának feltételeknek olly formán magát aláveti, pediglen 1 ft 40 kr p.pénzben; azok tehát, mintha azokat olvasta vagy aláírta volna. A kik ezen árlejtésnél részt venni kívánának, szerződés felsőbb jóváhagyás fentartása egy 10% részét a kikiáltó árnak mint barmellett fog köttetni; a további árverési és a szállításért járandó öszvegnek kezesség-nál mindennap a közönséges hivatalos ógól letenni kötelesek; azonkívül még írás-rakban megtekinthetők. 3—3

Tanszéki pályázat. Ő cs. 's ap. kir. felsége legfelsőbb határozatánál fogva kegy. megengedni méltóztatott, hogy a pesti királyi ipartanodánál az urbért, erdők fentartását, mezei rendőrséget és váltójogtant tárgyazó hazai törvényekben eszközöndő oktatás végett a természet és mezei gazdászat tanétól külön választott tanszék ezer p.ft épénzzel, — mely a felsőbbség megelégtülésére eltöltött minden 10ik szolgálati év után 100 p.ftal fog gyarapítottatni, állitassék fel. Mivel pedig ezen új tanszékre a m. k. tud. egyetem törvénykara előtt tartandó első; — valamint a természet- és mezei gazdászatani — nemkülönbén a vegy- és kézműtanak gyakorlati kísérletekkel egyesített 's végre a polgári és vízipépítészetan 's rajzoló földmérés (vagyis ábrázoló mértani — darstellende Geometrie) tanszékére, mely három tanszékkal szinte a fen kített épénz és kedvezvények öszszeköttetvék — az egyetem bölcsészeti kara előtt a pesti kir. ipartanoda igazgatójának jelenlétében véghezmenendő pályázati határnap 1847ik évi február hó 26ára tüzetett ki. A pályázat és előadások pedig magyar nyelven fognak tartatni. — Kelt Pesten 1846ik évi november hó 12kén. V a g a y Károly egyetemi helyettes tanácsjegyző. 3—3

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Hirdetés a Száva- 's Kulpai hajózást illetőleg.

A kir. Száva és Kulpa-hajózási igazgatóság részéről ezennel köztudomásul hirdettetik: hogy a kir. Száva és Kulpa szabályozási bizottság, a szászkezi kereskedőség tett panasza következtében, a molnárók által önkényesen gyakorlott hajók-feltartóztatását: — midőn a hajózás alkalmával a malmokban kár tétetik — az illető tektes törvényhatóságok által szigorúan megtiltotta, és hasonló esetek kiküldése tekintetéből legfelsőbb helyen is jóváhagyott rendszabályt alapított: miszerint ezentul a hajót utjában feltartóztatni szabad nem leend, hanem tartozik a kárt-tevő hajós, a legközelebb eső helység vagy örvonal állomás előljáróinál nyugtatvány mellett zálogot hagyni; melyből a hozott ítélet után a károsítottak kára megtérítettik, és a maradék tulajdonosának visszaadatik. — Ezen ujonnan alapított 's a hajózás akadálytalan üzlésére igen szükséges rendszabály az illető tektes törvényhatóságok által kerületeikben kihirdettetett, és itt ezennel köztudomásra adatik. — Kelt Zágrábban, october 24én 1846.

Báró Zornberg m. k. kir. Száva-és Kulpa-hajózási mérnök, 1—3

500 ezertül egy millió mázsaig köszén-szállítás.

Az első cs. kir. szab. duna-gőzhajózási társaság igazgatósága jelenti, miszerint 500 ezer mázsától egy millió mázsaig (mérőig) köszénket Bácságból, — jelesen Oravicza és Bazias közelében fekvő köszénbányákból, — a Dunára szállítandóit idegen vállalkozókra szándékozik bízni.

Meghija tehát ezennel az erre figyelmeztetett vállalkozókat a közelebbi föltételek megtekintésére a pesti, zimonyi, szegedi, fejrtemplomi társasági ügynökségeknél vagy a bécsi igazgatóságnál. Az írásbeli ajánlatok ez utóbbi hivatalhoz intézendők. Bécs nov. 17kén 1846. Az első cs. k. sz. duna-gőzhajózási igazgatóság. 1—3

Dunavizállás: Budán, nov. 25kén: 3' 6" 3''' az 0 felett.